

Szerkesztői iroda:
Nagy-Enyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hova
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők

Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
hova
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.
Kéziratok nem adtnak vissza.

KÖZÉRDÉK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt.
félre . . . 2 frt.
negyedévre 1 frt.

Hirdetmények díja:
3 hasábos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.

Nyilttér sora 15 kr.

Csak előre.

Budapesten, Magyarország fővárosában rendezett országos kiállításunk sikere, hozzája fűzött reményünket jóval felül mulja. A külső berendezés izlése és ténye, a beltartalom gazdagsága és azon érdeklődés, melyet maga iránt világszerte fölkeltenie sikerült, nek ivilágkiállítási jelleget szereztek. Szívünk fölemelő érzéssel telik meg, midőn halljuk és olvassuk, hogy a külföldi szakértők mint illetékes jury, mily elragadtatással nyilatkoznak országos kiállításunk sikere felől.

Midőn a magyar nemzet arra határozta el magát, hogy az ipar, közgazdaság, tanügy, szép művészetek stb. terén, az utóbbi pár évtíz folyamán kifejtett munkásságáról és elért előrehaladásának mérvéről, a művelt nemzetek előtt beszámoljon, előre lehetett tudni, hogy beszámolásunk sikere a közepes színvonalon minden esetre felül fog állani. Ezt előre onnan lehetett tudni, mert mióta magunk elibe azt a célt tűztük, hogy kultur nemzetévé küzdjük fel magunkat s mint ilyen foglaljunk helyet a művelt nemzetek nagy családjában, e cél érdekében rendkívüli tevékenységet fejtettünk ki. Századok mulasztásait kellett pár évtized alatt helyreépítenünk s ez okon lázas sietséggel s fokozott erőfeszítéssel kellett munkához látnunk. S a beszámolás óráján ki is tűnt, fényesebben, mint remélni is mertük, hogy munkálkodásunk nemes törekvésünk nem volt hiábán való. Kitént, hogy az a nemzet, mely egykor a fegyveres küzdelem terén szerzett magának hervadhatlan babérokat, az a nemzet, a magyar a békés alkotások terén is megtudja állani a maga helyét becsülettel s rövid idő alatt a legműveltebb, a legfejlettebb nemzetek sorába képes magát felküzdeni.

Fényes bizonyíték e mellett az a nemcsak külső fényvel csillogó, hanem valódi benső értékkel bíró kiállításunk, melynek megnézése céljából a kultura és ipari fejlettség igen magas fokán álló nemzetek fiai százával, sőt ezerével sietnek most messzi földekről fővárosunkba Budapestre s megbámulják azt.

Valóban az az eredmény, melyet most a művelt világ előtt fel birtunk mutatni olyan, mellyel tekintve

az idő rövid voltát, mely alatt ezt előkészíthettük, mely alatt századok mulasztásait pótolhattuk helyre, teljesen meglehettünk elégedve; mely hathatós ösztönzésünkre szolgálhat avégre, hogy csak előre azon az uton, melyen most haladunk, azon a téren, melyen először most tűntünk fel a művelt nemzetek s zemei előtt; azon a téren, melyen megállani ugy látszik ép olyan képességgel bírunk, mint a minő képességgel birtunk volt egykor arra, hogy a legdicsebb fegyver tényekkel lepjük meg a világot.

Ha a kulturális előrehaladás, ipari fejlettség térein sikerült a civilizáció magas fokán álló nemzetek elismeréseit, rokonszenveit és nagybecsülését megnyerni, legyünk azon, hogy azt meg is tudjuk tartani, sőt ezen jóakaró elismerést és nagybecsülést hovatovább minél nagyobb és nagyobb mérvben érdemeljük ki. Mert mi magyarok, kik alig néhány milliót kitevő számban testvér és rokonok nélkül élünk itt a Kárpátok aljában és a Duna mentén, első sorban fennmaradásunkat ezen az uton biztosíthatjuk.

Ezen az uton bizonyíthatjuk be, hogy államalkotás és fenntartásra hivatott nemzet vagyunk s így eziránti jogosultságunkat méltán meg is követelhetjük mindenkitől, ki eziránti jogunkat kétség alá akarná vonni.

Sőt a kulturális ipar és nemzetgazdasági fejlettségünk adja kezünkbe azokat a fegyvereket is, melyekkel konok ellenségeinket, azokat kik velünk együtt ugyanazon államterület határain belül, fájdalom elég nagy számmal élnek és azokat, kik idegen állam polgárai egész bizonyossággal legyőzhetjük és lefegyverezhetjük.

Ha megtudtuk érteni a jelszót, hogy „előre” akkor, mikor vérrel áztatott csatamezőkön kellett harcoznunk gyilkoló fegyverekkel kezünkben életünkért, államunk fennmaradásáért, hitünkért, ősi alkotmányunk visszaszerzése és biztosításáért, értsük meg e jelszót most is, mikor a kultura, az ipari és nemzetgazdasági fejlettség fegyvereivel szerezhetünk nemzetünknek hirt és dicsőséget és biztosíthatjuk nemzeti és állami fennmaradásunkat.

Tehát csak előre.

Az állatkiállítások és mezőgazdaságunk.

Irta Tormay Béla, min. tanácsos.

Az utóbbi évek — úgy véljük — nem tartoznak azok közé, melyek tapasztalatai mezőgazdaságunknál kárba fognak veszni. Ezen évek bizonyították be azt, hogy azoknak, a kik a mezőgazdaságban a termelésnek több oldalúvá tételét ajánlják, bizonyára igazságuk van; igazságuk van azoknak különösen, a kik az állattenyésztés előtérbe helyezését minden lehető eszközzel előmozdítani törekedtek. Az utóbbi években az állattenyésztés körében találkozott egyes ágazat, melynél időlegesen igen nagy árcsökkenés mutatkozott, de látjuk azt, hogy ezen árcsökkenés nem tartós, hogy újból javulás mutatkozik és hogy az állatoknak termelési költségei, különösen ha a hizlalásnál az általuk fogyasztott gabnamentük értékét vesszük, még a nyomott árak mellett is, a gazda nagyobb veszteségtől óva van.

Ezen szempontokból, de azon szempontokból is, hogy a termelés által a talajból elvontakat visszapótolhassuk, hogy ne merítsük ki azon forrást, melytől létünk függ, tudniillik a talaj termőerőjét: szükséges, hogy az állattenyésztésre kiváló gondot fordítva, annak szakértelmét lehetőleg magunkévá tegyük.

Az állattenyésztésben való könnyebb haladás, a biztosabb siker egyik alapfeltétele: az állatismeret. Ezt a tenyésztő csak ott szeresheti meg, a hol módjában áll kellő összehasonlításokat tehetni, a hol sok egymástól eltérő, de egyuttal sok egymáshoz hasonló, vagyis egy fajtához tartozó állat áll együtt, a melyeket összehasonlítva, következtetés vonhat azon teendőket illetőleg, a melyekkel saját tenyésztését előbbre viheti; végre a hol anyagot kereshet ki magának, a mely anyaggal a netán tenyésztésében levő hiányokat kiegyenlítheti és elenyésztetheti.

Ilyen alkalma kínálkozik vásárokon, de különösen olyan kiállításokon, a melyeken tenyészanyag és talán már a piacra készített állatok — melyek különböző fajtákhoz tartoznak — mutatattak be az érdeklődő közönségnek.

Nagy kiállítások, melyek távol vidékekről látogattanak, melyek a jellegek különfélesége által tűnnek ki erre leginkább alkalmasak. Csak azaz egy baj van, hogy ilyen kiállítások, a tenyészanyagok ily tanulságos gyűjteményei, ritkábban rendeztetnek és így csak szóróványosan juthat a gazda azon helyzetbe, hogy ilyen tárlatokon ismereteit gazdagítsa, a tenyésztésében való hiányok elenyésztésére szükséges, mondjuk javító egyéneket magának megszerezhesse.

A magyar gazdának jelenleg kínálkozik ily alkalma. Budapest szeptember 1-én nyitlak meg a nagy nemzetközi állattárlatok és alig hisszük, hogy ezekhez hasonló, ily gazdagok, ennyire látogatottak pár évtized alatt újból rendezhetők legyenek. Megnyit szeptember 1-én a tenyészszarvasmarhák kiállítása, a kiállítási területen,

TÁRCZA.

Prolog.

— Az Erdélyrészi Magyar Közművelődési Egyesület alakuló nagygyűlése alkalmára. —

Zendüljete ma, valamennyi bérczünk,
Ébredjen rég alvó visszhangotok!
Adjátok vissza, mit mindnyájan érzünk,
Mitől ma millió kebel dobog!
Mint föld zaján tul, tornyon harang-érez út:
Oly teli hangot kell ma adnotok,
A jelszót, melyre oly rég szomjazánk:
„Legyen magyar dicső magyar hazánk!”

Egymásra ágaskodva tornyosulnak
Nemere, Cibiles s az agg Retyezát,
Láb-újjhegy' állnak és az égbe nyulnak,
Hogy egymás vállán láthassanak át,
Lássák be a jövendőt mint a multat,
Be véges-végig az egész hazát:
Hogy kit e föld hord, és az ég takar,
Van-e ki magyar lenni nem akar?

A Hargitától, bérczről völgybe lejtve,
Termő mezőkön át, fut a Maros;
Az Olt is, régi gyászát elfelejtve,

Kiömlött vértől már nem zavaros;
Az Aranyos, dusan mint méhek sejtje,
Bércz méhiből aranyport habja mos;
S azt kérdi mind, a merre kanyarog:
Magyarok vagytok-e még, magyarok?

S ha bércz s folyó, s hegy-völgy, lelketlenek bár,
Magyart keresnek mindenütt körül,
Ha rom megéled, megnyil agg fellegvár,
S rög rögre kél, kő köre tömörül,
Repkény kizöldül, a virág kelyhet tár:
— Ne hangzané a szívünk mélyirül,
Ne mondaná-e, imádkozva, szánk:
„Legyen magyar dicső hazánk!”

Legyen magyar Árpád s Etele népe,
Melyet Szent István koronája véd;
És lelkesítvén ősei emléke,
Meg ne gyalázza ősei nevét.
Ajkán magyar szó, magyar szív keblébe,
Órizza hiven, szent ereklyeként,
Mind kit e föld hord s ege bétakar:
Hogy magyar ivadék — legyen magyar.

Legyen magyar — s hogy az is maradhasson:
Legyen művelt, szív- s észben egyaránt;
Vezéri zászlót hogy ő lobogtasson
S társ-nemzeteknek adjon ő irányt;
Királyi sasként, melyet a magas von,
Röpülve a jövő felhőin át,

Megedzve lelje minden zivatar:
Mint ezredévig volt, legyen magyar!

Legyen magyar — s ha más nyelvet beszél is
Ha nem is Árpád vériből eredt;
— Ne dobd közénk almádat, gonosz Éris,
Kiket együtt lát itt egy ezred!
Legyen magyar, érzésre mind, azér' is,
Egyék velünk egy söt, egy kenyeret!
Mi védjük őt s megadjuk igazát,
Csak hogy szeresse ő is e hazát!

Ezt a hazát, — mely minden hű fiának
Kítárja keblét, mint áldó anya;
Részt kenyerebből mindnek egyaránt ad,
S mindannyival közös minden java,
Közös az öröm, mint közös a bánat —
S mindannyihoz van egy édes szava:
„Legyetek a mik vagytok, — csak nekem
Legyen mindegyik jó s hű gyermekem!”

— Legyetek a mik vagytok — nem keressük,
Köztünk azért viszály nem háborog,
Csak e hazát mind egyaránt szeressük
Szívben legyünk mindnyájan magyarok.
Tegyünk, a hon javát munkálni, esküt —
S együtt kiáltsa millió torok,
Szívünk dobogja és kiáltsa szánk:
„Legyen dicső s éljen magyar hazánk!”

Szász Károly.

a városligetben. Látható lesz 1200 darab tenyészmarha, köztük 500-nál több a legkitünőbb gulyából való hazai marha. Megkeresték ezen tárlatot a külföldiek is és általában hozott jeles csapatok versenyzői lesznek hazánk legjobb nyugati vérről foglalkozó tenyészteteinek.

Kőbányán ugyanazon napon nyílt meg a nemzetközi sertéskiállítás, melyben hazánk legjobb kondáiból versenyez a tenyészanyag; ott látható ugyanakkor a mintahizlaldában egy kísérleti csoport 4500 dróbbal, melyek versenyeznek: melyik tenyésztet állatai értékesítik legjobban a nekik adott eleséget? Végre láthatók lesznek ott hazánk legjobb piacán: Kőbányán szokásos árak, tudniillik az ország különböző vidékein tenyésztett és hizlalt, részben pedig a bóbányai piacon hizlalt és aperettirozott állatok — körülbelül 50,000 darab, — melyek azt hisszük eddig még sehol a világon ilyen tömegesen be nem mutatott anyagot fognak szolgáltatni a tanulmányra. Főhívjuk ezen tárlatokra hazai mezőgazdáink figyelmét.

Mint ezen ügy munkái és iránta érdeklődők, ajánljuk ezen állattárlatokat; kérjük gazdatársainkat: ne mulasszák el ezen alkalmat, mely nem igen tér többé vissza, látogassák meg ezen tárlatot, használják fel azon tanulmányokat, melyeket ezen tárlatokon merithetni; fegyverkezzenek ott, hogy mint erős küzdők álljanak belé azok versenybe, melybe forgalmi áldozatunk kifejlődése által belé jutottunk s melyben csak úgy tudunk helyt állani, ha szakértelem tekintetében nem állunk mögötte azoknak, a kik nálunknál a piacokhoz közelebb esnek, vagy pedig a kik nálunknál olcsóbban képesek termelni.

Reméljük, hogy figyelmünket nem hangzik el, hisszük, hogy mezőgazdáink saját érdekükben is, de azért is, hogy azoknak — kik ezen tárlatok létesítésén fáradoztak és csak azért rendezték, hogy azok mezőgazdaságunk hasznára váljanak, — ezen önzetlen fáradozásaikat és buzgólkodásaikat a kiállításnak tömeges látogatása által erkölcsileg megfogják jutalmazni.

LEVELEZÉS.

Verespatak, 1885. szept. 4.

— Óraszentelés Verespatakon. —

Hallgatva építs,
Érdemed nagy lesz!

Akként kezdem én is mint az Apostolnak egyik tanítványa: habár író nem vagyok, a szép és nemes írást lelkesebben tudok s így nagyobb buzgóság, mint hivatottsággal megkísértem helyrehozni azt, a mi hiba volt: nem értesíteni szentelés napján még a nagy olvasó közönséget azon örömdetes nyereség felől, melylyel arany, de nem kincsekben — most szegényebb Europa kaliforniája gazdagodott. Mert az aranyal is nagyobb kincs egy oly egyént birni a községben, ki hallgatva épít s méltánylást nem keres s ki érintetem szük időben, midőn majdnem minden lakó szájáról naponta nem egy, de tudnám is én hány-szor hallhatni: „a stompok rég nem járnak, a bányák rosszak”, gondos initiatívájával, fáradhatlan buzgalommal s azon vallásérköcsi érzületével a hiveknek, melyet az Apostol hivatásosan istápol, nevelt s mit írjak még? mert hosszú kitaró munka kellett a míg ezek tisztelendő Apostol Alajos plébános népszerűség, ha úgy lehet mondani nemzetiség s vallásatlanság nélküli fillérekkel megtudott hozatni Verespatak részére egy oly rég nélkülözött muzsikát, mely minden addigi találmányt itt fölül mul. Mert — ugyan nem tudakoltam meg a tisztelendő urtól, de szeretem gondolni, hogy utólagos fizetést nem kér s nem táncz, de munkára sorkent s ha szünetel a farszótó munka, út a kellemes óra, melyet mult hó 23-án szentelt fel ennek is Apostola s miként ő mondá predicatiójában: a róm. kath. templom tornyán magasra emelkedetten diszeleg s erre inti hiveit. Nem veszi rossz neven: emelkedni érzem magam, ha csak meg is kísértém érintetem nap eseményeit s a pap érdemeit szigorú szemmel röviden vázolni, habár hosszabbat érdemelne meg, mert örömben elmondhatnám, hogy Verespatakon csak egyszer volt s van óra a toronyban, meg papjai is a községnek ilyen nem sok volt, de lenne bár a hosszú jövőben.

Augusztus 23-án ünnepélyes harangzúgás gyűjtő össze a nemcsak róm. kath. hiveket az apostol gondos plébános-sága alatt újonnan fedezett s kijavítva szépen diszelegő homlokzatu s még szebb belsejű Urházbán.

Kévéssel a pap megérkezte után következett a kitűnő szerkesztett új toronyórának felszentelése a toronyban, hová papunk ünnepélyes processional vonult ki. Visszatérve a templomba, itt elmondhatom, hogy a nép halát mondott a Gondviselésnek s imát papjárt az éghez, ki a szent mise előtt — mint rendszeren, úgy most is — igen szép tartalom predikációjában lélekemeiőleg beszélt az óra jelentőségéről, intve hiveit a munkás haladásra, méltányolva s dicsőreleg felemlítve áldozatkészüket: halát mondva az Urnak, áldását kéré az új műre.

Az isteni tisztelet fényét emelték: a szomszéd Topánfalva lelkészeinek segédlete; a verespataki dalárda szép harmoniája az a brudbányai zenekar közreműködése mellett.

A kiből a vallásos érzelmek lanyhultak — nálunk nem, mert a tisztelendő Apostol hivei jó hivek! — az jött legyen ide látni a különböző vallásu, nemzetiségű, de az

Ur egyházában egy vallásos érzelmetől áthatott kebellet összesereglett hivek apraja-nagyjának arcán az áhitatot, melyet a sziv hitel reménye, szeretete lövelt ki; a gloria örömrészének kifejezését homlokán, mely kulminált a miséző pap szép hangu gloriájában önzetlenül a maga s hivei nevében az Urnak énekelve.

A szent mise végeztével a templomból kiönlő egyszerű, de jó érzelmű s az érdemeket méltányolni tudó népjaján nem volt hallható más minthogy: papjai e tetteért életében érdemelve emlékoszlopot! Nem ezt emeltek, de siettek köszönet s elismerésüket kifejezni Verespatak előkelői, köztük az ifjuság, mely nem késett felemlíteni, hogy egy ily tett egy általános népnepet érdemelve meg. A jobbra egyetemi hallgató s akademikus — köztük sok volt tanítványának a jó pap feljajánl szép udvara, kertje s termeit — mely sok költségbe került rendezettsége, szépsége, tisztasága már a belépőskor tiszteletet parancsol ura iránt azon hozzáadással: „ha jöttök lesztek, ha hoztok lesztek”! a mi épen nem volt nagy baj, mert az ifjak e biztatás dacára, követve itt is Verespatak színe-java, apraja-nagyjától d. u. 7-kor a kedvezőtlen idő mián a szép paplakban elkezdte a mindvégig igen szép mulatságot. Nem is ebbe akarok belemélyedni, mert hisz a t. olvasó közönség tudja, hogy a bányász bár nehéz munkája, de a tánczot jól rakja. Koronája volt ennek a társas vacsora, mely alatt élénk kedély uralkodott s még élénkebb öröm jutott felszínre a szép pohárköszöntők hosszú során. Az első fogást tette Pálly József bányabiztos, ki elmes pohárköszöntőjében felemlíti, hogy ezelőtt öt évvel felszólíttatva a lelkes pap által, mint elsőök ők jártak a toronyban a most utó óra ügyében, élteit Apostol Alajost mint értelmi szerzőt. Utána dr. Kremnitzky Ottó akadémiai tanár-segéd nem mint initalót, hanem mint lelkes papot kívánja életit, felemlítve bokros érdemeit e téren szép tartalom pohárköszöntőjében. Mindkettőre válaszul Apostol A. elfogadja, hogy értelmi szerző s mint pap is igyekezett kötelességének megfelelni, de az óra is talán halva született volna, ha a hivek áldozatkészüge nem gyámolítja fáradozásában; köszönetet mond mindnyájának, különösen felemlíti e téren Drégán Jánost s elismerve anyagi támogatását, érte üríti poharát. Majd Kremnitzky F. Jakab élteti Ebergényi Mózesét és családját, mint a víz és gőzök egyesítőjét Verespatakon. Kévéssel később szintén ő Topánfalva lelkészét, ki nem maradhatott idegen tőlünk — eljött örömlünkben osztozni s a mai dísz emelni. De még ezt s előtte szót meg-előzi Schreiber Ferencz bányajogász, ki szépen átgondolt kiséss hosszú, de tartalma s hálásan kikiötörő kellemes organum előadással az élénk figyelmet mindvégig fenntartó toászlójában felemlíti: „hogy nem hivatalos rendelet az a mi szólsára készlet, valamint nem hivatalos parancsra gyűlt ide Verespatak színe-java, hanem az öröm, melytől sugárzik arcunk s egymás keblére borulunk köszönetet mondva a szép műért papjának.

Később elfogadja, hogy hívására jöttek ide, mert ma joga volt mindeniknek elfogadni a szép mű hívó hangját s elmeséni egy, ugymond kis korában ellesett mondással ugy argumentál: „az unitárius pap annak idején a szószékéről azt mondta, hogy az unitárius templom tornyában az a nagy harang valahányszor buzzák azt mondja, hogy — öntetejt — Tóth Gyuri él s ha azt mondja igaz van, de nekem is igazam van, ha állítom, hogy a mi tornyunkban a harangot bár nem huzzák, de azon út az óra s mivel jut idő a szóra, nem ő mondja, hogy mi éltesük az élt.” S itt a nép tiszteletét, szeretetét, háláját, ragaszkodását reszketeg örömet keltő szavakban igyekszik tolmácsolni: Hivei tudják mit tett mint pap az iskola, templom s paplak épültének gondozását is érintve tovább felsorolja a nevelés terén szerzett érdemeit. „Papunk — ugymond — ki midőn életmunkássága eredményét, tudományát oly önzetlenül osztotta, elfeledte, hogy ugyanakkor nemes önzésből ugy tett, mint az ókori zsidó, ki csak azért tartotta szük-ségesnek a gyermekeket, hogy az apák s ösapákért áldozatot mutassanak be az urnak.” S kifejezi meleg szavakban háláját azon fákljárért, melylyel megmutatta a haladás utját akkor, midőn haladás a kor. „Bizzék gyerekeimben, mert hisz anyja van a hánytól egy rendes családapát a a gondviselés mentse meg.” Mert nemcsak ő s Verespatakon nagyszama azoknak, kiknek ő adta meg az első értelmi impulst, de — ugymond sok ezere azoknak, kik hálát mondanak neki mint papnak, mint tanárnak, mint hazafinak, mint verespatakinak s végre — mint magyar apostolnak.

Az érdeklődést oly kedvesen igénybe vevő fiatal bányajogász után Ebergényi Mózes ürít az ifjusáért poharat s lelkes szavakban inti azt, hogy egyesét — bár ne egészét — sorsa vagy képzettsége bárhová vesse, el ne felejtse, hogy verespataki! Ajtay János végzett erdőz akademikus igen szellemes pohárköszöntő mellett a hölgyeket élteit, mint a férfiak élete s gondolkozásmódja irányításának oly hatalmas tényezőit. A topánfalvi nagyon tisztelt lelkész ur meg siet örömet kifejezni azon hazafias gondolkodás felett, melyet itt — bár havasok között tapasztalt. Apostol Alajos élteti Kremnitzky F. Jakabot s családját; előbbinek emberbaráti szeretetét tisztelve, melytől ösztökélten a munkások is lelkesen gyűjtötték filléreiket az új alkotmány létesítésére. Majd ismét Ajtay János és családja egészségéért ürít poharat s ezzel niucs vége a pohárköszön-

töknek, de hosszú sorát le nem írhatom: valamint nem szörök dicsőretet, mert a tettek többet beszélnek Apostol A. érdemei felől, ki a leirtaknak okozó apostola volt. Valóban nem lehet köszönetet nem szavazni neki a nyitvánosság terén is azon fáradhatlan terékenységért, melylyel mint ő mondta — kötelességeit minden irányban oly hivatászerűen teljesíti. Legyen egyik érdeméül felhozva még azon buzgó munkálkodás, melyet a magyarság s alkotmányos gondolkodás előmozdítása ügyében mindig tett, mely — hogy mily nehéz munka, csak az tudja kellőleg méltányolni, ki hasonló ügyben oly különböző népelemek között, minők itt is vannak, sikert kívánt felmutatni. Ez irányban nagy nagy lármát kerülő működése jutalmazta meg ama szép tisztelet, melylyel az „Erdélyi Közművelődési Egyesület” itt alakult fiókjának — szintén e téren lelkesen működő tagjai megisztelték akkor, midőn az elnöki székbe ültek. S hogy visszatérjek Schreiber Ferenczhez: „e községben kivívott érdemeit nem mondhatja ki szó, nem írhatja le toll, hogy mit érdemel meg e magyar Apostol!”

Egy hive.

Templomszentelési ünnepély Istvánházán.

A kivétel nélkül református hivek által lakott Istvánháza közséje folyó szeptember hó 6-án egy lélekemelő ünnepély színtere volt. Ugyanis ezen a napon történt meg e kicsiny, de bámulatos életrealóságot kifejtett ref. egyházközség újonnan épült díszes templomának felszentelése.

Mielőtt magának az ünnepélynek miként történt lefolyását megírnam, szükségesnek tartom megjegyezni, hogy ezen alig 417 lelket számláló egyházközségünk hivei, kik mindannyian szegény földművelők, tíz évi idő leforgása alatt derék lelkészük Asztalos György vezetésével és buzdítása mellett legeslegnagyobb részben saját szorgalmuk és áldozatkészügek útján szerették össze azt 14.000 frtnyi összeget, mennyibe templomuk kiépítése került. Olyan szorgalom, melytől — mint báró Kemény Endre magát kifejezi: — a hangyák tanulhatnak; oly mérvű áldozatkészüség és buzgóság, melynek párját a mai időkben, fájdalom, csak a legtrikább esetekben találjuk fel. Azok, kik csak sápitoznak, panaszkodnak s idegen segély után esengenek, hogy egyházközségük nyomoruságain valamint segíthessenek, az ilyenek menjenek el Istvánházára és bámulják meg, hogy minő eredményt képes felmutatni egy maroknyi nép előhite, vasszorgalma és törhetlen kitartása. Az ilyenek menjenek el Istvánházára és vegyenek példát attól a néptől, mely legnagyobb részben saját erején előbb szép papi lakot s nyomban ezután egy 14.000 frtba kerülő templomot tudott felépíteni s ezenfelül abba csinos és igen jóhangzású orgonát beszerezni.

Ezeknek előrebocsátása után most már lássuk az ünnepélynek lefolyását.

Csekelakáról b. Kemény Géza udvarából hol Szász Domokos erdélyi ref. püspök szállva volt és a hova az nap reggelén az egyházmegye papsága és a vidék birtokosságának egyrésze összesereglett, szeptember 6-án reggeli fél 9 órakor indult meg a menet mintegy 15 uri fogaton Istvánházára.

Elöl ment a főt. püspök b. Kemény Endre szép négyes fogatán b. Kemény Gézával együtt. Mindjárt utánna báró Kemény Géza szintén négyes fogatán Benkő János egyházkerületi közügyigazgató és Hegedűs Lajos egyházmegyei esperes s utánuk a többi fogatok, melyeken a közeli vidék birtokosságának egyrésze és az egyházmegye papsága foglaltak helyet.

Az istvánházi ref. egyház újonnan épített templomának bádoggal fedett tornya, valamint a faln végén felállított diadalkapu s az azokon lengő nemzeti zászlók már előre tudtúl adták, hogy nagy ünnepe van ma e kis egyház buzgó népének hogy nagy várakozással várja szergett vendégeit, élükön a főt. püspökkel. — Az örömlök, mely minden kebelben élt, a helység tevékeny lelkésze Asztalos György adott a diadalkapu alatt szavakban kifejezést, üdvözölve „a számban kicsiny, erőben gyenge, de élőhitben nagy és buzgóságban, egyháziasságban erős egyháza” nevében a főt. püspököt, mely üdvözlésre a püspök meghatottan válaszolt, megájdva s isten áldását kérve ez egyházközség minden egyes tagjára. — Innen gyalog vonult fel a menet, élén a püspökkel, a nagyszámu nép sorai között a papi lakba. Itt történt meg az egyházmegye papságának tisztelgése. Hegedűs Lajos esperes üdvözölte az egyházmegyei papság nevében a főt. püspököt, melyre szivhez szólóan felelt vissza, kívánva, hogy egyik legyünk mindnyájan szeretetben.

A papi háztól Istennek házába vonult az egyházmegye papsága, kik már a papi háznál belettek mutatva a püspöknek. Itt „Te benned biztunk” kezdetű zsolnár eléneklésével kezdetét vette a templomszentelési ünnepély. Ez ének elhangzása után egy, a Vincei Domokos csekelaki lelkész vezetése mellett vidéki papok és énekező-rekől alakult dalárda éneke közben Hegedűs Lajos esperes lépett a szószékbe s adott hálát Istennek a megtartásért, segedelemért, esedezve tovább áldásait és kegyelméit. E fenkölt ima bevégeztével a harmonia hangjai közben Zathureczky Károly gyéresi lelkész váltotta fel az esperest a szószékben, s egyházi beszédének alapjául véve Lukács 12—32. versét, változa a vallások fejlődését, a

vallásos érzésnek a keresztetesebb kifejezését stb. hangu egyházi beszéd a zaszteretlel lelkésitette kal, magával ragadt, m hogy valóban megszent A megszentelődés, az i nyájunkat, mikor a fóp borultunk le vele együtt áldó, megszentelő kegye hűu jellemzően azon él ság alá vetettett ujonna ama megdönthetlen let építői.

A kisdedekek Mo be szép agendája elme ságába; az ezüst neny lelkész mutatta fel a gy kat, kiket követhetünk nak éltető lelkei, társa szeretetteljes, tiszta e kőre, a Jézus Krisztus rai kenyeret és bort S mutatta fel s tőle meg a jelenlevőket, hogy je süljenek ott az idvose járult nagyszámu hive harasztosi lelkész rész a főt. püspök részisített jegyekben, s miután zárta be alkalmiszertü gessel e szertartást. — derék lelkésze, Asztal zek együtt az új temp megtudtuk, hogy ez tés alkalmával kiasott templom építtelett. — lett alakulnia a ref. egyházközség lelkész ban volt e régi temp kellett tervbe venni. ház önerségén e czeletra nemkülönbön a neme első felségesen urak mányával, a b. Kemé nt. Hegedűs Lajos 1 tika 300 frtnyi segél a díszes templom. — nyaikkal örök hállára kik között ifj. b. Ke sokkal az egyházat, az újonnan épült torn adakozókat! — E na tónak mutatta magát kezete, szorgalma ált kitaró munkával gya templomát felepitett az egyháznak; az en ték, hogy így munk nál rohamosabban n módou a már fennelt szegyeült mintegy 50 az építéshez hozzáka volt oly nagy, hogy volna; éppen ezért vnu viselő lelkész ind családjá 1000 drb és fővönnyek a helyszí zott. És munkáit ha mig települt a tem összehordott, előállí értékre bizton becs a hív munka jutalt ezer forint értékű t a kicsiny sereg a üdvözölve e helyen tor. Példátoakra mé tetlen, hogy a széj bet, buzgóvá ne te Ilyen munka az öröm, melynek elkészítve. — A ugyanis az egész g a püspökkel élén lett foglalt helyet, kő oldalt b. Kem képviseelő, b. Keme János, nt. Hegedű Keckeméti mérnö ság nagyszáma fo száma mintegy 70 sában egy kisebb vala készítve; a e valóságos népnün arczán az öröm é ez; ünnepelt. ör Urának, Istenének

vallásos érzésnek a keresztény vallásban történt legfőbb kifejezését stb. — Ez általában szép, emelkedett hangú egyházi beszéd a hol az egyház, különösen a hazaszeretetre lelkesítette a híveket a bibliából vett példák- kal, magával ragadt, meggyőző, jóra buzdított — úgy hogy valóban megszentelődünk e beszéd hallgatása által. A megszentelődés, az ihlet szent érzése fogott el mind- nyájunkat, mikor a főpásztori szavak után igaz áhitattal borultunk le vele együtt Isten szent színe előtt s kértük áldó, megszentelő kegyelmét. Ezután prot. egyházunkat hűn jellemzően azon élőköveket mutattuk be e mulandó- ság alá vettettek, társadalmunknak erős oszlopai leszünk szeretetteljes, tiszta családi életünk által. Ama szeglet- köre, a Jézus Krisztusra emlékeztető jeleket: az urvasor- rai kenyeret és bort Sándor János egyházmegyei jegyző mutatta fel s töle megszokott kenetteljes beszédében hívta a jelenlevőket, hogy járuljanak a szent asztalhoz és egye- süljenek ott az idvesség fejedelmével. — Az urasztalához járult nagyszámú híveket Sándor János és Kovács János harasztosi lelkész részesítették szellemi táplálékban, majd a főpásztor részesítette a jelenlevő husz lelkészt a szent jegyekben, s miután ő is élt az urvasorával, Kovács J. zárta be alkalomszerű, ügyes beszéddel és buzgó könyör- géssel e szertartást. — Végre az istvánházi buzgó egyház derék lelkése, Asztalos György adta elő az egyház s ez- zel együtt az új templom építésének történetét, a melyből megtudtuk, hogy az egyházban, mint az új templomépít- és alkalomával kiástartott emlékek bizonyítják, már 1633-ban templom építetett. — tehát már azelőtt jóval meg kel- lett alakulnia a ref. egyháznak. Mikor őt 1871-ben az egyházközösség lelkésze választotta, akkor már romladozó- ban volt e régi templom, úgy, hogy egy újnak építését kellett tervbe venni. Már ez időtől fogva kezdett az egy- ház önére jén e célra munkálni s törhetlen szorgalmának, nemkülönbön a nemes lelkű adakozóknak, — kik között első felsőlegesen uralkodó királyunk 400 frt kegyes adom- mányával, a b. Kemény-család több levél ajándékaival, nt. Hegedűs Lajos 131 frtot több gyűjtésével, a domes- tika 300 frtnyi segélyével — köszönetb. hogy felépült a diszes templom. — Valóban a kegyes adakozók adomá- nyaikkal örök hálára kötelezték az istvánházi egyházat, kik között ifj. b. Kemény György főgondnok segítette sokkal az egyházat, saját költségén födétvén be bádoggal az ujonnan épült tornyot. Isten éltesse soká a nemes lelku adakozókat! — E nagylelkű adományokra különben méltó- nának mutatta magát az istvánházi egyházközösség is egye- kezete, szorgalma által, mert több éveken át csüggedetlen kitartó munkával gyarapította a csekély összeget, mellyel templomat felépíthetné remélte. Nehány holdnyi földjét az egyháznak, az egyháztagok önszorgalom utján művel- ték, hogy így munkáltatásra az egyház ne költödjön s an- nál rohamosabban növekedjen a templomépítési alap. Ily módon a már fennebb említett adományokkal együtt ösz- szegyűlt mintegy 5000 frt 1881-ig, úgy hogy ekkor már az építéshez hozzákezdhetek. — Ugy de az összeg nem volt oly nagy, hogy abból minden költséget hordozhattak volna; éppen ezért a buzgó s a templomépítés ügyét szí- ven viselő lelkész indítványára az egyháznak minden egyes családjára 1000 drb égetett téglának előállítására és 60 véka fővönynek a helyszínére való szállítására önként vállalko- zott. És munkált hangyaszorgalommal a nép mindaddig, míg felépült a templom, úgy hogy a 120 család által összehordott, előállított anyag és munka 7—8 ezer forint értékére bizon becsülendő. Végre 1884. nyarán meglelt a hív munka jutalma, mert fennállt a diszes, mintegy 14 ezer forint értékű templom s itt adhatott hálát Istennek a kicsiny sereg a segedelemért, a megtartásért. — Légy üdvözölve e helyen is tolem derék nép, buzgó lelkipász- tor. Példáokra méltán hivatkozhatunk bárhol, mert lehe- tetlen, hogy a szép példa tette ne készítse a legresteb- bet, buzgóvá ne tegye a legvallástalanabbat is . . .

Helyen munka után tudom, hogy jól esett a vigasság, az öröm, melynek helye a papi udvaron volt már előre elkészítve. — A templomból a papi ház udvarára jött ugyanis az egész gyülekezet s itt az intelligens publikum a püspökkel élén egy lombsátorba felállított asztal mel- lett foglalt helyet, melynek fején a főt. püspök s mellette két oldalt b. Kemény Géza és b. Kemény Endre orsz. képviselő, b. Kemény Gerő, b. Kemény Simon, nt. Benkő János, nt. Hegedűs Lajos, nsgs Gáspár János tanfelügyelő, Kecskeméti mérnök mintegy 24 pap s a vidéki birtokos- ság nagyszáma foglalt helyet, úgy hogy ez asztalnál ülők száma mintegy 70-re tehető. Egy más sátor a népek s abban egy kisebb asztal a vidéki papnéknak s urnóknak vala készítve; a sátor többi részében és az udvaron egy valóságos népnappal tártult a szemlélő elő, hol mindenki arezán az öröm és meglegedés ült. A nép ünnepe volt ez; ünnepl. örvendett a nép, mert házat épített az ő Urának, Istenének.

E kép gyönyörködtette a szemet, a pohárköszöntők pedig — melyek az amegy is izletes ebéd fűszerül szolgá- gáltak — nevesítették a szívet, szellemet. Valóban oly nagyszabású, talpraesett pohárköszöntőket hallhattunk itt, hogy mindenki megérdemelné a följegyzést, de erre hely nem lévén, csak röviden említem fel, hogy poharat kö- szöntöttek: főt. Szász Domokos püspök dícsőségesen uralko- dó királyunkra, I. Ferencz József Ő Felségére, kinek homlokát Szent István koronája köríti, ki a népek milliói- nak boldogítására uralkodik, ki könnyet töröl nyomort enyhít, vigasztal jötteteivel; e dícsősen uralkodó királyért, a fenséges trónörökösért s az egész királyi családjáért ülté poharat, kívánva ő s vele együtt minden jelenlevők, kik e pohárköszöntést fennálva hallgatták, hogy Isten sokáig éltesse a szeretett királyt s fenséges családját. Hegedűs Lajos ki az egyházban első: az ékesen szóló főpapra, főt. Szász Domokos püspökre köszönté poharat, mely pohár- köszöntő, valamint az ezután következett, melyet b. Ke- mény Géza mondott szintén a követeivel, többszörös éljen szakitott félbe és a végén szünni nem akaró éljenzés ke- letkezett. Sándor János b. Kemény Gézára, Kecskeméti mérnök — ki mint mérnök hivatva van a szilárd, kemény alapköveket keresni, az egyház és társadalom kemény alapköveire, a b. Kemény-családra ürti poharát; b. Ke- mény Endre a népre, mely szorgalmával megszegyőnti a hangyát; Gáspár János Benkő János esperes és egy- házkerületi közügyigazgatóra, mint az egyház régi, de még mindig erős bajnokára, Szilágyi Farkas Hegedűs Lajos esperesre, ki bölcs tapintattal, atyai szelidséggel kormá- nyozza az egyházmegyét; ezután a nép közül egyik pres- biter köszöntötte fel a főpásztort, ki nem sajnálta közjök jönni; főt. Szász Domokos püspök a népért ürtett po- harat, mint a melyben élőhitet lát; Jancsó Lajos a né- nek derék, buzgó lelkészt, Asztalos Györgyöt illeti, mint a kinek buzdítása, elmunkálása legnagyobb tényező az új templom létrejötténél. Báró Kemény Endre Gáspár Já- nos tanfelügyelőért, mint ki neveli a jövő nemzedékét, ürti poharát. Poharat köszöntöttek még Hegedűs esperes b. Kemény Gézáért, Kecskeméti mérnök a tanítókért, — Pásztor Sándor bogtái énekezőkre a püspökért, b. Kemény Endre hogy legyen minden magyar oly jó hazafi, hogy a kultur-egyletre ne legyen szükség, — Gáspár tanfelügyelő a nőkért, Kecskeméti a kultur-egyletért, Jaxsó a birtok- ságért, Benkő János az arisztokrátiáért, Kecskeméti a demokratiáért. — Ime ily hosszú sora keletkezett az egy- ház által adott izletes és uri ebéd alatt a pohárköszöntők- nek. Az ebédnek végeztével aztán a főt. püspök a zene mellett mulatozó nép között járt-kelt, megszólította sokat azok közül, vállára téve egynek-egynek kezét s szívélye- sen beszélgetve velök mintegy óra hosszat. — Mindenki igyekezett a főpappal beszélni s a ki ezt nem teheté, jól esett annak még az is, ha ruhája szélét érinthette a szeretett főpapnak, ki a népek szeretetét teljesen meg- nyerte s ki, mint eddig is sok helyen tette, itt is 50 fo- rintot adományozott az egyház szükségének fedezésére. Ő megáldotta a népet, a nép is áldotta a távozó püspököt, ki 5 óra után mindjárt távozott, hogy még az nap b. Kemény Endrét s az istvánházi egyháznak főpárt- fogóit, a Lándorban lakó nagylelkű Lőrincz, György és Dániel bárókat látogathassa meg. E látogatásoknak meg- ejtése után aztán b. Kemény Géza házához ment kísé- rével együtt, hol az éjszakát töltve, másnap a bogtái né- pes egyházat látogatta meg, hogy jelenlétével ott is buz- góságra indítsa, egyetértésre, szeretetre serkentse a híveket. Isten áldása kísérje minden utjában a szeretett fő- pásztor. Találjon minden egyházában a buzgóságnak, az egyháziasságnak oly jeleire, mint az istvánházi kicsiny, de élőhitben nagy egyházban, mert így fáradozom — jól tudom — jutalmazva látja. Hogy pedig így legyen, rajtunk áll szeretett testvéreim! a példa előttünk van, kövessük — s így leszen!

Maros-Ujvárt, 1885. szept. 9.

Jancsó Lajos.

CSARNOK.

„Tanulmány uton.“

— Utazási karczolatok. —

I.

(Folytatás.)

Bármilyen elhasznált frázissá vált „ösi“, „vén“ czim- mel tisztelni meg Budát és „ifjúnak“ jelezni a széplülő és rohamosan terjedő Pestet, — bizony ez a megkülönböz- tetés még mindég jogosult az egyesülés után is „Buda- pestre.“ Menj el egy vasárnap délután Budára a lánez- hiden, vagy egy könnyű kis propelleren; a gyönyörű várkert megtekintése után a Szentgyörgy-téren át a styl- szerű restaurálás alatti Mátyás-templomig, — csöndes, pusztá kisvárosias utcákat, tereket találsz ellentétben a pesti rész zajos, élénk forgalmu széles boulevardjaival. — És kivált most, midőn az országos kiállításra a külföld is ezerszámra képviselve van, megfelelő ünnepélyességgel, sokszor lelkesedéssel fogadott fia által, — midőn a jám- bor vidéki az ő előre felsavart várakozásával, becsületos nagy készülődésével, betölt minden zugot, mintha min-

deunap vasárnap s minden vasárnap sátoros ünnep volna, oly mosolygós, ünnepies arczulatot mutatnak a paloták, az intézetek fényes épületei, a fényes kávéházak, melyek némelyike pl. a „Fiume“ és a „Ruscher“ kávéház bár- mely európai nagy fővárosnak díszére válnék (borsos árakkal együtt), a pompás hotelek, melyek viszont éppen nem oly drágák, mint a kiállítás következtében gondolták, — a ragyogó kirakatok, a csikos vászon ernyőjű omnibusok, (melyeket kár volna a forgalomból kizárni, ha oly tiszták, kényelmesek és olcsók maradnának, mint most, mert sok- kal jobbak — legalább nyáron, — mint sárga ketreczű versenyársaik), s a fürdők, minőkkel egyetlen főváros sem dicsekedhetik, s végül a színházak és száz meg száz mul- tatóhely, melyekbe drága belépti árak daczára özönlik a nagyérdemű publikum, — ez mind-mind ifjúságot, pezsgő vidám, fejlődésre képes életet mutat.

Annyi bizonyos, hogyha időnkét csak mulatságban kívánjuk eltölteni, ebben Budapest pesti része csakugyan kielégíthet minden igényt. Nem szólna a kiállításról, el kell ismernünk, hogy operaháza valóban meglepő szép és oly társulat, minő most van, megfélelhet a kényesebb mű- igényeknek is. A mily élvezetet képes nyújtani pl. Turolla Emma, kinek bájos megjelenése, felséges éneke és kitűnő játéka egyaránt megragadó, azt bizony sokáig nem feled- heti el az ember. A zajos, sűrű taps, mely 3—4-szer is megújul, a pompás koszorok, virágcsokrok s főleg az aris- tokráti számos ismert tagjának jelenléte mind azt bizo- nyítja, hogy a „dívá“ mint szép nő s mint művésznő ünnepelve van. — Amde a nemzeti színház is rendesen tele van, akár az „Arany ember“, akár az „Ember tra- gédiája“, akár pl. „Pry Pál“ kerül színre valóban művés- szí előadással s igen jó rendezéssel. — A népszínház folyton adja az „Ördög pirulát“ s a közönség a 150-ik előadásban hatalmas jó kedvvel nézi végig a bohóság ia- tennője által pártolt szerelmes pár csodás dolgait, Sottines és Seringuinus bűvészi mutatványokkal teljes kalandjait. Egyedül a gyapju-utcai színházban végződött deficit- tel Felek vállalkozása, pedig ott a vidékről oly kitűnő erők voltak csoportosítva az elragadó kellemmel játszó Blaháné körül, hogy ily egyöntetű jeles előadással a népszínház személyzete sem volt képes felmutatni. Hiába, Blaháné sem játszhatott mindennap. — Ott van még a „Krisztina városi szinkör“ s azonkívül az alsóbb rendűek közül fel- említhetjük a nagymező-utcai „Orpheumot“, mely ugyan német vállalat, de ha jeles komikusokat, bájos chanso- nette énekesnőket, tornaművészeket s az ag tudja még mi mindenfelét mulatságos változatossággal akaraz látni, estétet várakozáson felül jól töltöd el. — Érdekes volt látni, midőn este 10 óra tájban kis színpadon a gyönyörű szép, barna melle Martens megjelent, ki addig rendesen az opera egyik alsó páholyában, egy kitűnő nevű gróf szomszédságában bilincselte le bajlóan egyszerű megje- lenésével a közönség figyelmét, — mint jelentek meg egy- másután az előkelő körök azon tagjai, kik részint az első körszék sorban, vagy az intendansi páholyban tapsoltak Turollának. A kisasszony egy rövidke tyrolai dalt énekelt, hozzá apró lábaival egy kis csinos táncot járt, egyszerű- kétszer roppant tetszés között ismételte, s mikor vége volt, tisztelői e rövid élvezet után nem is néztek meg a mű- sorozatból egyebet. — Ez Orpheumnak lett volna méltó versenytársa Solymosi barátunk „Dalesarnoka“, ha nem- csak Ira Paine-t, a híres lövész és a macska duettistákat szerepeltette volna, hanem ezekhez hasonló jelenségű és érdekességű tagokat tudott volna szerződötetni, hogy mű- sora gazdag is, változatos is legyen. Helyisége éppen ki- tűnő volt, — de az ily vállalathoz nemcsak jószándék, hanem tömérdek sok pénz is kell ám! Éppen csak e nem volt, így aztán Ira Paine után hamar be is záródtak az ajtók. Reméljük, hogy nem örökre! Az ugynevezett sün- gereiok, mint az éleclapokból ismeretes „Kék macska“, a sensatio eseményekre okot adott „Walhala“ és társaik oly helyek, a minők nem hiányoznak ugyan sem Bécs- ben, sem Párisban, de Budapeston bizony szigorubb rend- őri felügyelet alá valók, — sőt kár, hogy léteznek.

De nemcsak az ének- és szavaló művészet s a sok zene „reggely, estély, térszene, női zenekar stb. csiklan- doztatja érkeinket, — ott van pl. a képzőművészetek csarnoka oly művészek képeivel, minő pl. Zichy Mihály modern dámona, Hans Makart „tavassza“ stb., s végül ha kifáradtál, kinyugohatod magadat egy jó ebéd, vagy vacsora után, ha t. i. oly szerencsés vagy, hogy szállá- sodat nem a kerepesi- vagy üllői-uton, a király-utczában, a muzeum- vagy a váczí köruton kaptad a jó szolgálatot tevő szállás közvetítő iroda után, mert akkor már reggel 5 óra előtt felzaklat esendes álmaidból a dühörgő kocsk éktelen zaja. — Ezer szerencse, hogy vidékiek vagyunk s midőn már odáig jutottunk az élvezetekkel, hogy nem bírjuk bevenni a sok jót, visszatérhetünk esendes, unal- mas fészünkbe, hol valamint elutazásunk, úgy megérke- zésünk is bizonyára eseményszámba megy közlebbi hoz- zánk tartozóink s jó barátaink előtt, kiket „merész válla- latunk“ követésére lelkesültséggel biztatunk fel és pedig — jó eredményvel!

(Folytatása köv.)

VEGYES HIREK.

— A nagyenyedi ref. egyházmegye házassági és köztörvényszékének folyó hó 19-én a délelőtti órákban gyűlése leendő Alsó-Gyèresen.

— „A román Irredenta” ismeretes lázító kiáltványa terjesztésének erős gyanuja alatt álló felsőváradjai g. kath. papot elfogták. Az ur szolgálójánál azon kiáltványokból, melyek arra buzdítják a kezdetleges állapotban élő jámbor oláh köznépet, hogy a magyar közbirtokosságot rabolja ki, épületeit perzsálja fel, a magyarokat orozva lölje le; tanulja meg bánni a dynamittal és ne hidjen a császárnak, ki az oláhoknak erszényüket kívánja stb. több példányt találtak. Bizony a melyik pap ilyen elvek terjesztésében buzgólkodik, méltatlan szolgálja az Ur Jezusnak, ki szent vallása alapján a szeretetet teré. Az ilyen pap megérdemli a tömlőzést.

— Bethlen-főtanodánkban az 1855—56-ik tanév ünnepélyes megnyitása folyó hó 14-én d. e. 8—9 óra között mened véghez a reformátusok templomában, miután az új főpüspök nagyterme még nem készült annyira el, hogy ez új tanév megnyitása abban történhessen meg. — Városunk ezekben a napokban szokatlan élénkséget öltött magára. Okozza pedig ezen élénkséget az a körülmény, hogy a Bethlen-főtanoda fiatalosága most gyülekezik össze, hogy a tizenegy nappal megtöltött hosszú nyári szünidő lejáratával újult erővel a munkát ismét felvegye. Ismerős arccal találkoznak minden lépten-nyomon, kik a közel és távol vidékekről eljöttek mint szülők fiaikat az alma mater keblére elhelyezni. A fiatalok tagjai kisebbek és nagyobbak csoportokat alkotva nagy élénkséggel közlik egymással a szünidő élményeit, melyekre a visszaemlékezés annyira kellemes és tudakozódnak barátjaik egy némelyike után, hogy nem láttad-e Pált, Pétert, valjon be jött-e már stb. stb. Szóval élénk sűrű forgás-élenk társalgás mindenfelé. Mivel a beiratások most vannak folyamatban a szülők és érdeklődők maguk tájékozása tekintetéből nem tartjuk feleslegesnek e helyen közölni, hogy a Bethlen-főtanodában melyek a fizetendő évi illetékek. 1. Tandíj: a) az 1 és 2 elemi osztályban 2 frt; b) a 3 és 4-ben 4 frt; c) a gymn. osztályokban 6 frt. 2. Fadij: a) a bennlakóktól 3 frt; b) künlakóktól 2 frt. 3. Agyhelydíj: a) nagy ágyért 6 frt; b) kis ágyért 2 frt. 4. Vaságy használatdíj: a) nagy ágyért egy fiókkal 3 frt; b) kiságyért 1 frt 50 kr; c) egy fiókért külön 50 kr. 5. Tornadíj: a) gymn. tanulólktól 1 frt. 6. Az ifj. könyvtárra: a) gymn. tanulólktól 50 kr. 7. Az erd. ref. tanárok özvegy-árvai intézete javára: 20 kr. 8. Meszelési díj: a) bennlakóktól 40 kr; b) künlakóktól 20 kr. 9. Osztályi költség: 30 kr. 10. Beiratási díj egyszer mindenkorra 1 forint. 11. Subscriptionális díj egyszer mindenkorra 2 frt.

— Az újonnan épült honvéd lakotanya részbeni átvétele már megtörtént, a mennyiben átvették a raktárhelyiségek, legénységi szobák, irodák, a legénységi konyha és mosó helyiségek. A teljes átvétel szeptember 17-én fog megtörténni.

— A Bethlen-főtanoda épületén is lázas sietséggel dolgoznak. A felső és középső elkészítésének munkálata annyira előrehaladt, hogy a nagyterem és könyvtárhelyiségek kivételével a többi szobákba már be lehetett költözködni és a behuzolódás már folyamatban is van.

— Tóth Béla szabadkai színtársulata, mely a tavasszal Nagy-Enyeden oly nagy elismerésben és pártolásban frézestelt, folyó hó 13-án érkezett városunkba s ugyansz nap kezdte előadását „Kanári hercegnő” című új operettel. A jeles társulat csak okt. 2-ig időzik városunkban, mivel akkor állandó teli állomásra Szabadkára utazik. Ez időre csupán egy 12 előadásra terjedő bérletet nyit. Bérletárak: betűs oldalszék 10 frt, ülőhely 1. 2. 3. sor 8 frt, 4. 5. 6. 7. sor 7 frt, 8. 9. 10. sor 6 frt. Bérleni lehet Deák Péternél a színháznál. — Műsor. Hétfőn szeptember 14-én „Eleven ördög” operette, kedd „Koldus diák” operette, szerdán Rip van Winkle” esztörtörtökön „Kapitány kisasszony” operette, pénteken szünet. Szombaton „Könnyű lovasság” operette, vasárnap „Jeles kompánia” bohózat.

— A Bethlen-főtanodában a papi szigorlat e hó 2-án és 3-án tartattak meg. Jelentkeztek tizenkileczen, a szigorlatot mindannyian sikeresen állották ki.

— Nagy-Enyed város költségvetési előirányzata 1886-ik évre. Bevételek: A város regale javadalmából 18819 frt 21 kr. A város belső és külső fekvő javainak haszonbéréből 5179 frt 96 kr. Erdőjövedelem 1240 frt. Államkötvények kamataiból 317 frt 25 kr. Magánkötvények kamataiból 1200 frt. Független hátrálékokból 200 frt. Nevelési alap bevételei 7461 frt. Ház- és istálló-pénzekből a katonaságtól 3720 frt. Világítási alap jövedelme 1000 frt. Szegény-alap jövedelme 600 frt. Városi uszodából 300 frt. Vásár-czédulából 350 frt. Különbféle bizonytalan bevételekből 400 frt. Összesen 40787 frt 41 kr. — Kiadások: Rendszeresített fizetésekre 14396 frt. Város építési fenntartására és építési anyagok beszerzésére 2600 frt. Országos állam és egyenértékű adóban 4103 frt 73 kr. Irodai kellekre 400 frt. Utcái világításra 900 frt. Erdőkezelési költségekre 1110 frt. Szerhaszonbéréből a Mino-

rita zárdát illető 1/2 rész 170 frt 16 kr. Városszolgák ruházata 250 frt. Nevelési és jótékonykodásra 7500 forint. Házi szegények segélyezése és egészségügyi kiadásokra 1300 frt. Az 50 ezer frtos laktanya kölcsön és kamat törlesztése 2750 frt. Katonai szükségletekre 1250 forint. A 20 ezer frtos kölcsön és kamat törlesztése 1200 frt. A 2 ezer frtos uszodai kölcsön kamatjában 120 frt. A 10 ezer frtos kölcsön és kamata törlesztésével 615 frt. Rendkívüli kiadásokra 1990 frt. Összesen 40654 frt 89 kr. Pénztármaradvány 1887-ik évre 132 frt 52 kr. Egyenleg 40787 frt 41 kr. Közöltetik azon megjegyzéssel, hogy a részletes kimutatás és mellékletei a tanács irodában 15 nap alatt megtekinthetők. Nagy-Enyed város tanácsából 1885. szeptember 1-én. Kovács Gyula, polgármester. Horváth József, főjegyző.

— Gyulaférvárt az oláh nemzetiségű ügyvédek-nél házmozgást vittek véghez, de irredenta-féle proklamációt egyiknél sem találtak. Ugylátszik számitottak erre a motozás, és idejekorán tudtak azokon.

— Világszerte nagy feltűnést keltett országos kiállításunk hovatovább mindig nagyobb látogatottságnak örvend. Eltekintve attól, hogy hazánk minden részéből felmennek ennek megtekintésére azok, a kik csak lehetnek, eljönnek azok közül is sokan, kik idegen államok polgárai. Így jöttek el a németek, francziák tömegesen, sőt még a Nagy-Oceánon túl fekvő Amerika polgárai közül is többen. A szomszéd eszek ezereivel tettek látogatást. Folyó hó 6-án jöttek meg a lengyel nemzet fiaí Lemberg és krakkovi vidékekről körülbelül 400-an, közöttük 80 nő. Talán felesleges is mondanunk, hogy a részekre szaggatott szerencsétlen Lengyelország hozzánk elítogatott fiait és leányait a magyar nemzet a legnagyobb lelkesedéssel s igazi magyar vendégszeretettel fogadta. Lengyel testvéreink szept. 6-án estéli 7 óra körül érkeztek meg Budapestre, hol őket Ráth Károly főpolgármester üdvözölte egy igazán szívből jövő üdvözölő beszéddel, a budapesti lengyel leányok pedig fehéruhába öltözve bokrétkát nyújtottak át fővárosunkba megérkezett lengyel testvéreinknek. Ezután következett a bevonulás, melynél szebbet és lelkesítettebb Budapest főváros soha sem látott. Az üdvözlőtől a széles Andrásí uton végig a Gizella téren emelkedő Hadik palotáig 50.000-nél nagyobb számú embertömeg kísérte őket a szózat és lengyel néphimnusz éneklése és folytonos öljenezések között. Este 10 órakor nagy ismerkedési estély volt az Európa szállodában. Hetedikén a kiállítást tekintették meg, hol Zichy Jenő és Ráth Károly főpolgármester fogadta őket. Az nap délután két órakor a főváros díszcsébet adott tiszteletokra. Kedden szeptember 8-án nagy ünnepélyességgel meglátogatták és megkoszorúzták a Petőfi szobrá, ezután a temetőben Varonicsky síremlékét. E két megkoszorúzási ünnepély emléke örökre feledhetlen marad azokra nézve, kik ennek főlemelő jeleneteit látták. A Petőfi szobortól az egyetem meglátogatására mentek. Itt kölcsönös üdvözlések után a magyar ifjuság a lengyel hymnust énekelte, melynek végorait a két nemzet fiatalosága tédre borulva fejezte be. A lengyelek beirták neveiket a vendégkönyvbé, minek megtörténtével az egyetemi hallgatók vendégeiket vállalkra vették s ugy jártak közül az egyetem épületeit. Délután két órakor a Budapestben lakó lengyelek adtak köszönetet honfitársaik tiszteletére a Széchenyi téren. Ennek végeztével a Margitszigeten rendezett táncmulatságra mentek ki. Egy részök az operaházba ment, hol tiszteletokra István király című operát adták elő. A színházi előadás után az írói és művészi kör adott vacsorát a lengyel írók, egyetemi tanárok és újságírók számára. A lelkesedés, mely lengyel vendégeink iránt nyilvánult minden lépten-nyomon leirhatatlan.

— Elriasztott jó vevő. A napokban Prága egyik elsőrendű keztlyus üzletébe egy gyászruhás nő lépett be és keztyüket kért. Az eleje tett áru nem nyerte meg tetszését és e megjegyzést tette: „Önöknek azelőtt sokkal finomabb és jobb árnyok volt, én sokat vettem önöknél.” — Előáll az üzlet egyik régi segédje és közbe szól: „Akkor bizonyára téved, ön husz éve vagyok ez üzletben és önt még sohasem láttam.” — „Igaz van,” vélte a hölgy, „önök postán küldték nekem az árúkat.” A segéd gunyos hangon vágta vissza: „Az még most is lehet igazolni, szabad tudnom a czimet?” A hölgy sértődve ment az ajtó felé és méltósággteljesen mondá: „Akkori czimem Eugéne császárné Párisban volt, emlékszik most már?” Mielőtt a megremült segéd szóhoz juthatott volna, a császárné beült az üzlet előtt álló kocsiába és tovább hajtatott.

— Egy 12—14 éves fiu, ki jól írni és olvasni tud és a könyvnyomdászatot megtanulni kívánja, azonnal felvétetik Wokál János könyvnyomdájába.

— Piaczi árjegyzék. Nagy-Enyed, 1885. szeptember hó 10-ről. Egy hectoliter tisztabuzza 5 frt 25 kr, rozs 4 frt — kr, elegy buza 4 frt 50 kr, törökbuza 4 frt 25 kr, zab 2 frt — kr. Egy kiló marhahús 36 kr, sertésbús 40 kr, borjúhús 32 kr.

FELELŐS SZERKESZTŐSÉG:

DR. MAGYARI KÁROLY

SZILÁGYI FARKAS

TÖRÖK BERTALAN

Kiadó-tulajdonos WOKÁL JÁNOS

Ny. Wokál János gyorsajtóján Nagy-Enyeden.

Sz. 168—885.
végreh.

FELHÍVÁS.

a tulajdoni igények érvényesítése iránt.

Alírt kir. bir. végrehajtó ezennel közlé teszi: hogy a m.-újvári kir. járásbírósnak 1885. évi 1495. számú kiküldő és a m.-vásárhelyi kir. törvényszéknek 1885. évi 5027. számú végrehajtást elrendelő végzése következtében, végrehajtató m.-ludasi Goldman Lajos és Grünfeld Lajos javára végrehajtást szanvedő m.-forrói Harmath Antal és társa ellen 306 frt 56 kr tőke követelés és járuléki kielégítésére a végrehajtás helyeül szolgáló ingóságok az általánosságban következőleg megjelölt ingóságok, a m.: 1 sílfon, 1 ágyfa, egy 3 fősök kaszton, 1 diván, 22 reka buza, 40 veka rozs, 1 tehén, 1 tulok, 6 szekér széna, Egy két lövegű eszlop gőzgép és egy ökrszekér foglaltattak le. Ezen ingóságok összesen 719 frtra becsültettek.

Az 1881. évi LX. t. cz. 89. §-ának rendelkezéséhez képest felhivatnak mindazok, akik a fentiek szerint lefoglalt ingóságokhoz tulajdoni igényt támaszthatni vélenek, miszerint tulajdoni igényeiket az ezen hirdetmény keltől számított 15 nap alatt a m.-újvári kir. járásbíróshoz a különbeni törvényes következmények terhe alatt benyújtani el ne mulasztják.

Papp,

k. kir. bir. végreh.

Sz. 2527—1885.
tkvi

Arverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbírósnak, mint telekkönyvi hatóság részéről közlé tétetik, hogy a kir. kincstár végrehajtató 110 forint 94 kr tőke, ennek 6% kamata 5 frt 94 kr költség kielégítése végett végrehajtást szanvedő vladházi Gligor Tódor, Juon, Illa, Stefan, Mihailis, Maria, Palagya és Kiskori Onyiga Todorikának a vladházi 53 sz. tkvben A-1—12. rsz. alatt foglalt fekvőségi 361 frt megállapított kiküldési árban késedelmes vásárló ifj. Zsákó János költségére és veszelére jelen szim alá egyik jelzálogos hitelező Horváth Károly és 3422/885. tkvi sz. alá, a kir. kincstár nevében beadott visszaverése kérvények folytán vladháza község előjárósági helyiségében 1885. évi szept. hó 29-én délelőtt 9 órakor tartandó nyilvános árverésen kiküldési áron alól is eladtnak.

Venni szandékozók kötelesek a kiküldési ár 10%-át készpénzben, vagy pedig az 1881. évi LX. t. cz. 42. §. jelzett árfolyammal számított, óvadékképesnek nyilvánított értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételár pedig vásárló az árverés jogerőre jutása után 30 nap alatt köteles a feltételekben megnevezett kir. adó-, mint letéti hivatalhoz letézteni.

Különb az árverés megállapított feltételei alírt telekkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és vladházi község előjáróságánál megtekinthetők.

A kir. járásbírósnak, mint tkknyvi hatóságtól.

Nagy-Enyeden, 1885. július 15-én.

Sz. 1073—1885.
tkvi

Árverezési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbírósnak mint telekkönyvi hatóság részéről közlé tétetik, hogy a kir. kincstár végrehajtató 142 frt 65 kr adóőke, ennek 6% kamata és 9 frt 10 kr költség kielégítése vegett végrehajtást szanvedő Olteán Dumitrunak a diódi I. r. 544 számú tkvben A-1 6. 7. 8. és 9. rendszámú fekvői 146 frt, és Olteán Mária Rosián Vasziljánának a diódi I. r. 545 sz. tkvben A-1—11. rsz. fekvőségi 467 frt megállapított kiküldési árban Diód község előjárósági helyiségében 1885. évi szept. hó 21-én délelőtt 9 órakor tartandó nyilvános árverésen kiküldési áron alól is eladtnak.

Venni szandékozók kötelesek a kiküldési ár 10%-át készpénzben, vagy pedig az 1881. évi LX. t. cz. 42. §. jelzett árfolyammal számított, óvadékképesnek nyilvánított értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételár pedig vásárló az árverés jogerőre jutása után 30, 60, illetőleg 90 nap alatt köteles a feltételekben megnevezett kir. adó-, mint letéti hivatalhoz letézteni.

Különb az árverés megállapított feltételei alírt telekkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és Diód község előjáróságánál megtekinthetők.

A kir. járásbírósnak, mint tkvi hatóságtól.

Nagy-Enyeden, 1885. május 27-én.

Gyors és biztos segély gyomorhajok és következményei ellen.

Az egészség megtartása

kizárólagosan a jó emésztés előmozdítása és megtartásán alapszik, mivel ez az alapja az egészségnek, a testi és szellemi jólétnek. A legismertebb háziszor, az emésztés előmozdítására az évek óta ismert és kedvelt

cs. kir. szab. gyomorororító-líkor.

Ez a legjobb gyógyhatású fűvekből gondosan készítve, különösen és kitűnően használhatik mindennemű emésztési nehézségeknél, névleg étvágyhiány, puffadás, has és gyomoréjdalmaknál, gyomorgörcs és nyálkáságnál; főlevelelenti az emésztés működését és tisztá, egészséges vért alkot. Ezen kitűnő hatás következtében biztos házi szerré vált és általános elterjedtségnek örvend.

1 üveg ára 60 kr.

Ezer és ezer elismerő nyilatkozat érkezett, melyek megtekinthetők. Bérmentett levelek alapján szétküldetik utánvét mellett.

Kapható: N.-Enyeden WEKSZLER FERENCZ urnál, vagy a készítőnél

KANN LIPÓT líkor-gyáros.

5—10

Budapesten, váci-kört 66. szám.

38. szám.

Szerkesztői irod.

Nagy-Enyeden

A KIADÓHIVATAL

hová

lap szellemi részét

közlemények küldeni

Kiadóhivatal

Wokál János könyvkeres

hová

az előfizetések és hird

bérmentések küldeni

Kéziratok nem adtnak

Ké

Alkotmányos, re országban az állam dője, — az egyháza támogatói, segítői a t érésében. A társadalmi között jól esik lá lakosság többségéből lannak erősödését a fejlődését egyiránt a mel tapasztaljuk azt viszonyaink között mily sokat tesznek emelvén annak szim közművelődési fejlődé érdemelnek e tekint talmas társadalmi t degyi életünk“ aeg érdeklí az államot s zat, melyekhez tar része; a római ka formátus egyházat. időben tartja most évi közgyűlést, eg Mindkettőnek kebele a társadalom legtől rendű és rangu fér közélet terén is több lönböznek a dogma a magyar király ir tében, az alkotmány zeties érzelmükben. kotmányja legszilárd tans egyházkerülete kath. status meg a nincsen egész Mag autonómiával. Igaz nem oly teljes, ne soké, nem olyan, i

TÁ

Kiállítások Ró

FRIEDLA

Dr.

A régiek nagyozeti nevezetességeket a köztársaság idejében alkalmával, nyilvános a Mithridates fölötti alkalmával az ébenfát mond Plinius, kiállita a balzsamfát, a játéok s egyéb czélokra szol művészet, de néha mutatá Scaurus az ő (miracula) kívül Joppe nek, melynek Andro valának, mint az indi bizonyára egy óskori t és más ritka madara tésére.

A császárság ic mire való nevezetesse császároknak küldtek ták, azután minden templomokban, megő ban sok tekintetben nevezetességeket „mi